Normă şi norme în tradiţia filologică românească

Ioana VINTILĂ-RĂDULESCU

1.1. Discuţia despre norma *literară* a fost readusă în actualitate, printre specialişti şi în mass-media, cu prilejul apariţiei ediţiei a II-a a *Dicţionarului ortografic, ortoepic şi morfologic al limbii române* (DOOM^2), când s-a pus din nou problema oportunităţii adoptării, pentru acelaşi aspect, a unei *singure* norme academice sau a mai *multora*. Unele din reflecţiile care urmează mi-au fost inspirate, în parte, de primele reacţii legate de receptarea DOOM^2.

1.2. Prima ediţie a dicţionarului (DOOM^1) se remarcase prin admiterea, la un număr relativ mare de cuvinte, a două sau chiar trei variante (lexicale, ortografice, ortoepice sau/şi morfologice – cele sintactice sau frazeologice neformând obiectul dicţionarului), separate prin bară oblică [/] şi dispuse în ordinea preferinţei normative. Această atitudine „tolerantă” a fost în general apreciată[1] şi se regăseşte într-o anumită măsură şi în DOOM^2, în condiţiile care vor fi discutate în cele ce urmează.

Trebuie precizat însă că *majoritatea* variantelor admise în cele două ediţii ale DOOM *nu* sunt *literare*, cum se afirmă în general, deoarece privesc mai ales cuvinte care *nu* aparţin limbii române literare actuale, fiind învechite, populare, regionale etc.

În realitate, în DOOM există chiar mai multe variante decât cele tratate în acelaşi articol, unele cuvinte-titlu diferite fiind, de fapt, tot variante (de exemplu, verbe cu sau fără prefixul *în-*). De altfel, graniţa între simple *variante* ale aceluiaşi cuvânt şi *unităţi distincte* nu este foarte tranşantă şi imuabilă, între cele două situaţii extreme putând exista treceri, precum şi stadii intermediare, aşa cum se va vedea mai departe sub **2.1.1.**

În numeroase cazuri de cuvinte pentru care se admit variante nu este clar nici de ce autorii primei ediţii au optat pentru unele şi nu pentru altele din lista, mult mai bogată, a celor înregistrate în DA/DLR, după cum nu sunt totdeauna evidente nici raţiunile ordinii de preferinţă normativă în care au fost înregistrate unele variante.

De asemenea, nu toate variantele sunt „libere”, unele fiind, dimpotrivă, *impuse* de context în sensul cel mai larg, ca în cazurile lui *altminteri/altminterea/altmintrelea* (ultimele două variante sunt populare), *funcţie/funcţiune* (a căror alegere depinde de sens/domeniu), *harpă/harfă* (dintre care primul denumeşte instrumentul muzical actual, iar al doilea este învechit şi poetic).

1.3.0. DOOM^2 a fost constrâns, prin „caietul de sarcini”, să păstreze inventarul primei ediţii, deşi autoarele noii versiuni sunt de părere, ca şi majoritatea specialiştilor de astăzi, că nu se poate norma nici pentru trecut, nici pentru sisteme din afara limbii literare, cum sunt cele regionale, care au propriile lor norme lingvistice. De aceea, printre

[1] De exemplu, de Gabriela Pană Dindelegan, în Bidu-Vrănceanu et alii 2001, s.v. **LIBER, -Ă (2. Variante literare ~e)**.

Philologica Jassyensia, An I, Nr. 1-2, 2005, p. 87-98

BDD-A724 © 2005 Institutul de Filologie Română „A. Philippide”
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 01:55:12 UTC)

altele, dorința unor filologi de a găsi într-un dicționar normativ al limbii literare *actuale***,** cum este DOOM (chiar dacă ultima precizare este numai subînțeleasă, nefiind inclusă în titlul, şi aşa prea lung, al lucrării), soluții pentru editarea clasicilor noştri nu putea găsi aici acoperire. După cum se ştie, în perioadele mai vechi ale literaturii române, normele limbii literare nu erau încă pe deplin fixate, se înregistrau numeroase oscilații, iar stilul beletristic acceptă adesea, în funcție de caracterul operei, variante neliterare – forme învechite/ieşite din uz, dialectale, populare, familiare ori argotice, sau, dimpotrivă, livreşti şi chiar pedante/prețioase, precum şi creații personale ale autorilor, care nu pot fi incluse într-un dicționar normativ. Spre deosebire de alte limbi de cultură, care dispun de norme mai riguroase, fixate de mai multă vreme, pentru română, *le bon usage* nu se poate întemeia întru totul pe limba operelor literare, iar un dicționar normativ al limbii actuale nu poate fi integral un *diccionario de autoridades*. Este ştiut că autorii de manuale şcolare, mai ales pentru clasele mici, au dificultăți în a găsi texte de valoare din literatura noastră care să nu-i oblige să atragă atenția elevilor asupra faptului că nu toate formele întâlnite în operele marilor noştri scriitori sunt „corecte" din punctul de vedere al normelor limbii literare actuale.

1.3.1. Este adevărat că şi în româna literară actuală circulă adesea, paralel, forme diferite. Aceasta este o caracteristică a limbii noastre literare, al cărei caracter mai puțin strict normat, în comparație cu alte limbi de cultură, a fost adesea remarcat, şi care se explică prin istoria ei relativ mai recentă şi în cursul căreia normarea nu a fost atât de riguroasă ca în cazul altor limbi.

Este de asemenea adevărat că, şi în plan teoretic, raportul dintre *normă* şi *uz* şi dintre *corectitudine* şi *greşeală* (cf. Guțu Romalo 2000) a devenit în ultima vreme mai puțin strict, într-o epocă în care până şi standardele tehnice nu mai sunt obligatorii, având numai statutul de *recomandări***.** Nu toate abaterile de la norma academică actuală sunt greşeli propriu-zise, mai mult sau mai puțin compromițătoare pentru vorbitorii care le comit. Există greşeli şi greşeli, cu grade de gravitate diferite, cele „(strident) inculte" (Avram 2001: 8) sau „(strident) rustice" fiind inadmisisbile, în timp ce altele – variante livreşti, arhaizante sau regionale – pot fi, eventual, tolerate în vorbirea familiară sau folosite în literatură cu funcție expresivă, pentru evocarea atmosferei şi epocii sau pentru caracterizarea personajelor.

Cred, însă, că limba literară, mai ales sub aspectul ei scris, trebuie, totuşi, să tindă, în principiu, spre o normă pe cât posibil *unică*, şi că admiterea unor variante ar trebui să fie numai *temporară* şi să reprezinte numai *excepția*, şi nu regula, aşa cum se întâmplă şi în alte limbi de cultură. Nu am putut aplica însă pe scară largă acest deziderat în noua ediție a DOOM-ului din cauza rezistenței – sau a temerii noastre față de rezistența – multor vorbitori cultivați ai limbii române față de schimbările de normă pe care am fi vrut să le propunem.

1.3.2. A opta pentru o recomandare sau alta nu este, de altfel, în unele cazuri deloc uşor, în condițiile în care nu dispunem încă de o bază de date exhaustivă, care să permită examinarea tuturor situațiilor similare şi tratarea lor în consecință, în măsura posibilului, în acelaşi fel – cu toate că, şi printre cuvinte, nu există „boli", ci „bolnavi", multe având propriile lor particularități şi un ritm diferit de evoluție. O altă piedică o reprezintă faptul că nu s-au efectuat nici anchete pe scară largă, pe deplin valabile sub aspect sociologic,

BDD-A724 © 2005 Institutul de Filologie Română „A. Philippide"
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 01:55:12 UTC)

asupra *uzului* literar actual, rezultatele minianchetelor pe care le-am întreprins printre vorbitori de limbă literară din diverse categorii fiind adesea contradictorii.

În dorinţa de a reapropia norma, rămasă, inevitabil, în urmă, de uzul intelectualilor bucureşteni din generaţia medie – capitala dând, aproape pretutindeni, tonul în materie de limbă, iar generaţiile extreme folosind forme în parte învechite, respectiv inovaţii de ultimă oră, încă neadoptate de ansamblul societăţii –, am recomandat în DOOM[2] o serie de forme care fie nu erau deloc înregistrate în prima ediţie, fie erau acolo variante aflate abia pe locul al doilea în ordinea preferinţei normative. Este vorba atât de neologisme, cât şi de cuvinte mai vechi în limbă, care, surprinzător, aveau în DOOM[1] o formă cu totul diferită de cea uzuală de multă vreme şi pe care te-ai fi aşteptat să o găseşti în dicţionar. În unele cazuri am tranşat categoric chestiunea, recomandând una singură (uneori chiar a doua) dintre variante (*el absolv**ă***, pentru ambele sensuri; *cârna**t***; *el decern**eaz**ă*; *a d**i**spera*, nu şi *absolv**eşte***; *cârna**ț***; *el decern**ă***; *a d**e**spera*) sau o formă neînregistrată de DOOM[1] (*a**zi-**noapte*, *foarfec**ă*** în loc de *a**s-**noapte* – absent din DEX[2] *–, foarfec**e***). În alte cazuri am avut mai puţin „curaj” şi ne-am limitat fie la a schimba ordinea de preferinţă dintre variante (*d**i**seară/d**e**seară*), fie la a recomanda şi o nouă variantă (*a dum**i**ri/dum**e**ri*), adesea ca preferată (*cor**i**jent/cori**g**ent, filo**s**of/filo**z**of, piept**ă**n/piept**ene**),* pe lângă forma existentă în DOOM[1]. Unele dintre aceste forme figurau, cel puţin ca variante, în DEX[2], mai permisiv decât DOOM[1], nefiind un dicţionar normativ.

1.3.3. Opţiunea nu a fost deloc uşoară pentru specialiştii învestiţi cu încrederea Academiei Române în vederea reelaborării DOOM-ului, căci, în condiţiile numărului foarte mare de membri ai Academiei Române, faţă de cei 40 de „nemuritori” din Academia Franceză (care nu se ocupă nici ei, toţi, de problemele limbii), este, evident, de neconceput realizarea în alt mod a unui dicţionar normativ care să se încheie într-un timp rezonabil. De altfel, Academia Franceză, al cărei dicţionar bate pasul pe loc, nu pune în discuţie, de obicei, decât problema acceptării sau nu a unor cuvinte noi, în timp ce vorbitorii şi dicţionarele care ţin pasul cu ei adaugă, adesea anual, inventarelor lor noi şi noi cuvinte.

Nu a existat totdeauna consens nici între autoare sau între autoare şi (una sau alta dintre) referente (Monica Busuioc, Gabriela Pană Dindelegan şi Rodica Zafiu), în asemenea cazuri renunţându-se la opiniile aflate în minoritate. De exemplu, personal aş fi admis, cel puţin ca variante, formele de feminin la numeroase nume de profesii, inclusiv la cele în *-olog,* de tipul *filol**oa**gă* etc. (cele de tipul *filol**o**gă,* recomandate de DOOM[1], fiind de fapt rare), însă nu mi-am impus punctul de vedere, constatând că în societatea românească actuală se manifestă o surprinzătoare rezistenţă faţă de tendinţa, generală în lume, de feminizare a numelor de profesii, în ideea, se pare, de a le da o mai mare importanţă prin folosirea, oarecum „impersonală”, a formelor de masculin (*Doamna X este filolog*). Nu m-am opus, în cele din urmă, nici revenirii parţiale la variantele de feminin fără diftongare, alături de cele cu diftongare, ale adjectivelor *anal**o**gă* şi *omol**o**gă*, alături de *anal**oa**gă* şi *omol**oa**gă*, deşi consider că era un bun câştigat conformarea lor la sistemul alternanţelor fonetice româneşti. Nu am inclus nici variantele uzuale cu sonorizarea lui *-s-* intervocalic la *-z-* în cuvinte ca *di**s**ident*, *di**s**ertaţie, premi**s**ă,* pronunţate şi adesea şi scrise, inclusiv de către persoanele cele mai cultivate, aproape numai *dizident, dizertaţie, premiză,* deşi am făcut acest pas (realizat mai de mult pentru *ba**s**in, vite**s**ă* etc., pe linia evoluţiei fonetismului unor astfel de împrumuturi) pentru

BDD-A724 © 2005 Institutul de Filologie Română „A. Philippide”
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 01:55:12 UTC)

chermeză, concluziv, coroziv ş.a. Cu atât mai puţin nu am îndrăznit să recomandăm sonorizarea, şi în scris, a lui *s* din elementul *cvasi-* pronunţat de fapt [kv̲azi][2] sau reducerea la un singur *o* în *alcool* ş.a.m.d. – printre altele şi pentru a păstra concordanţa cu etimoanele sau/şi cu corespondentele lor din alte limbi. În cele din urmă nu am modificat nici indicaţiile de pronunţare din hiat în diftong la finală, la adjectivele de tipul *continu**u***, nici cele de flexiune la verbele de tipul *a agrea*, *a crea*.

1.3.4. Nimeni nu este infailibil, şi nu îmi este ruşine să admit că în unele cazuri chiar nu am ştiut încă – deopotrivă, autoare şi referente cu vechi şi recunoscute preocupări şi competenţe în domeniu – ce variantă ar fi mai bine să alegem în cazul unor perechi de tipul *găur**ică**/găur**ea*** (în care am schimbat totuşi ordinea de preferinţă) sau *mărg**ea**/mărg**ică*** (ambele cu genitiv-dativul singular şi pluralul numai în *-ele*) sau al unor variante morfologice de tipul genitiv-dativelor numelor de rudenie feminine asimilate parţial unor nume proprii, de forma *mămi**căi**/mămi**cii**/mămi**chii*** (la fel cu pluralul sau după modelul prenumelor ca *Floricăi/Florichii*).

1.3.5. Dacă ne-a flatat afirmaţia unor ziarişti potrivit cărora DOOM[2] este „dicţionarul adevăratei limbi române”, nu corespunde însă realităţii impresia – reflectată în titluri, desigur, voit exagerate – pe care au avut-o alţii, că acum limba română ar fi „mai relaxată, mai indulgentă”, că „zona de toleranţă” ar fi devenit mai largă şi numărul variantelor acceptate mai mare, percepţia lingvistică schimbându-se în sensul că norma nu ar mai fi percepută ca fiind unică.

În absenţa cunoştinţelor de strictă specialitate şi a unor explicaţii cuprinzătoare, care nu puteau fi date în dicţionar pentru fiecare caz în parte, a putut apărea şi impresia, falsă, că „s-a schimbat limba”, şi că acest lucru s-ar petrece la intervale precise, care ar varia, aproximativ, între 5 ani (dacă nu chiar unul singur) şi 20 de ani. În realitate, raportul dintre continuitate şi schimbare în limbă şi, ca reflex al său, şi în normă obligă la evitarea rupturilor şi la păstrarea unui fond stabil de reguli în majoritate relativ stricte. De asemenea, nu trebuie confundată periodicitatea necesarei reeditări a unor dicţionare, cu inevitabile adăugiri – mult mai frecventă, din diverse motive, în alte culturi decât la noi – sau constatarea, făcută mai de mult, că, în cultura românească, unele modificări ale ortografiei s-au produs la o distanţă de circa două decenii, cu intervalele în cursul cărora se produc în limbă schimbări reale – care există o bună bucată de vreme sub forma unor simple tendinţe.

1.3.6. Pe ansamblu, numărul cuvintelor la care în DOOM[2] se admite o normă plurală (neincluzând aici variantele cuvintelor învechite, populare sau regionale) este mai mic decât în prima ediţie. Astfel, din exemplele de variante „literare libere” selectate din DOOM[1] de Gabriela Pană Dindelegan, la circa jumătate am optat pentru numai una dintre variante: *ad**i̲**că, altmint**eri,** aceştia* pronunţat cu diftong, [ačeş**ti̯**a], ***c**arafă, a dator**a*** (*a dator**i*** fiind învechit), *dăinui**e,** **e**teroclit*, *evapor**ă,** ignor**ă,** a împătur**i,** îndrum**ă,** înfirip**ă,** a scrijel**i,** tăvălug**uri,** tonga**n,*** nu şi ***a**dică, altminter**ea**/altmintr**elea**[3]**,**

[2] Vocala accentuată este marcată prin subliniere în indicaţiile de pronunţare, iar în formele citate – numai când formează obiectul discuţiei.

[3] Care are chiar vreo cinci variante: *altminterea, altminteri altmintrea, altmintrele, altmintrelea*, cu observaţia că, „în general, variantele fără *-a* au caracter literar […], iar cele cu *-a* caracter popular şi familiar”, iar „particula *-le,* cu varianta *-lea,* are un pronunţat caracter popular sau regional”, cf. Avram 1997: 256.

BDD-A724 © 2005 Institutul de Filologie Română „A. Philippide”
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 01:55:12 UTC)

aceştia pronunţat cu hiat, [ačeşt**i**a], ***g**arafă, a dator**i**, dăinui**eşte, h**eteroclit, evapor**ează,** ignor**ează,** a împătur**a,** îndrum**ează,** înfirip**ează,** a scrijel**a,** tăvălug**i,** tong**alez.***

1.3.7. Este inevitabil ca apariţia DOOM[2] să creeze o oarecare derută, deoarece publicul s-a obişnuit, uneori cu greu, cu anumite norme şi acum trebuie să deprindă altele, ceea ce poate provoca o anumită frustrare. Dar învăţul are şi dezvăţ, chiar dacă poate provoca şi „strângeri de inimă”, iar unele forme recomadate pot părea unora mai puţin fericite. Noul şochează, desigur, la început, zdruncinând cutume înrădăcinate, preferinţe subiective ale vorbitorilor, chiar cultivaţi, care se explică prin deprinderile lor lingvistice diferite în funcţie de vârstă, regiunea şi de mediul cultural din care provin/în care au învăţat/în care trăiesc, profesie, gradul de cunoaştere şi înţelegere a reflecţiilor asupra limbii, diversele situaţii de comunicare ş.a.

2. Iată, în continuare, câteva dintre tipurile de aspecte în care am avut de optat între a indica o normă unică sau a admite existeţa unor variante. Precizez că între diversele aspecte care se întrepătrund nu se poate face, adesea, decât o delimitare convenţională.

2.1. Aspecte lexicale

2.1.1. DOOM este, aşa cum s-a spus, înainte de toate, ca orice dicţionar, un „inventar de cuvinte” (chiar dacă este şi un inventar de forme). În domeniul lexicului, norma este, se ştie, cel mai puţin riguroasă, fiind posibile numeroase variante – dialectale, istorice, stilistice ş.a.

Dintre variantele lexicale etimologice ale unor neologisme, datorate filierei prin care au pătruns, aparţinând tipului semnalat de Gabriela Pană Dindelegan, am recomandat în DOOM[2], pentru sensurile „variabilă; rol; ocupaţie” numai forma *funcţi**e*** şi am păstrat variantele *funcţi**e*** şi *funcţi**une*** numai pentru domeniile pentru care nu se poate face o distincţie între cele două forme (chimie, contabilitate, lingvistică, medicină, logică), considerând deci că avem a face cu două cuvinte, specializate pe sensuri şi domenii: *funcţie*[1], numai cu această formă, şi *funcţie*[1], cu varianta *funcţiune*. Şi în alte cazuri asemănătoare am considerat că se poate spune că s-a ajuns la cuvinte diferite, şi nu la simple variante ale aceluiaşi cuvânt, de exemplu *profesi**e*** cu sensul „meserie” şi *profesi**une*** numai în sintagma *profesi**une** de credinţă*. În acelaşi mod am procedat şi în ce priveşte cuvântul *emisi**une***, recomandat ca unică formă pentru sensul „program radio sau TV”, alături de care am introdus, ca un cuvânt distinct, şi nu ca o simplă variantă, cuvântul *emisi**e***, folosit de specialişti cu sensul mai general „emitere, ceea ce se emite”; cf. şi *frecţie*, diferit de *fricţiune*. În felul acesta creşte numărul perechilor de cuvinte, şi nu al simplelor variante formale, care desemnează concepte distincte, diferenţiindu-se prin forma *-ie* sau *-iune* a sufixului, de tipul *pensie – pensiune*, *staţie – staţiune* etc. Cf. şi acceptarea unui cuvânt distinct, *compleu* „costum”, diferit de *complet* „colectiv de judecată; bal; local”.

Alte variante privilegiate de noua ediţie, care au dus la înlocuirea celor vechi, sunt reprezentate de exemple ca *a fonda*, *mesadă*, *pricomigdală* în loc de *a funda*, *misadă*, *picromigdală*, chiar dacă unele sunt forme hipercorecte sau provin prin „accidente” fonetice.

2.1.2. Inventarul DOOM[2] a suscitat deja unele dubii (încă... înainte de apariţie) sau chiar contestări, pe care încercasem să le previn prin precizările din *Nota asupra ediţiei*,

BDD-A724 © 2005 Institutul de Filologie Română „A. Philippide”
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 01:55:12 UTC)

în legătură, în general, cu împrumuturile şi mai ales cu anglicismele[4] introduse – pe care specificam însă că nu înseamnă întotdeauna că le-am adoptat sau le recomandăm. Marea majoritate a celor înregistrate în DOOM[2] sunt mai de mult în uz, iar un ziar ca „Evenimentul zilei" procedează ca înaintaşii noştri cu împrumuturile de alte origini, glosând adesea termenii noi pe care îi introduce.

Nu intenţionez să reiau aici discuţia fără sfârşit asupra anglicismelor. Desigur că există în această privinţă şi o modă – mai mult sau mai puţin de durată, dar, probabil, la proporţiile de acum, trecătoare, ca toate modele –, şi o exagerare, o „fandoseală" – care a făcut, de exemplu, pe mai multe persoane, anglofile şi, în plus, familiarizate cu jocurile pe internet, să interpreteze sigla dicţionarului nostru ca trebuind să fie pronunţată [dum]. Aş vrea să subliniez numai că limba ar fi mult prea săracă dacă nu ar avea sinonime, fie şi, unele dintre ele, împrumutate şi încă neadaptate, acestea constituind, într-un anume sens, un anumit tip de „variante", care permit diversificarea şi nuanţarea exprimării.

Astfel, dacă e adevărat că nu ne trebuie neapărat un cuvânt precum *team* (care pune probleme de scriere şi citire, [tim], dar nu şi de adaptare morfologică – cf. forma articulată *teamul*) ca sinonim al mai vechiului *echipă,* trebuie să recunoaştem că aceste două cuvinte au cel puţin conotaţii diferite. Şi ce ne-am fi făcut dacă limba nu ar fi adoptat mai de mult pe *echipă,* şi el împrumutat, chiar dacă nu din engleză?! Spre surprinderea criticilor noii ediţii a DOOM-ului, trebuie să precizez şi că includerea lui *team* nu ni se datorează, el figurând deja în ediţia veche, altfel mult mai conservatoare, dar care a inclus, totuşi, numeroase anglicisme în uz deja în anii '70, când a fost elaborat.

Este drept că am fi putut foarte bine folosi şi în informatică termenul *sit* (ca şi în arheologie sau arhitectură, şi el împrumutat nu de prea multă vreme, dar din franceză, care lipseşte atât din DOOM[1], cât şi din DEX[2]) şi nu *site*, care pune, încă, probleme de scriere şi deci de pronunţare (căci în privinţa flexiunii este şi el adaptat: *site-ul, site-uri*), dar mare lucru nu se mai poate face acum, după ce toţi utilizatorii, care folosesc programele de calculator în limba engleză, l-au adoptat ca atare.

Pare de asemenea aproape imposibil să mai înlocuim acum, în acelaşi domeniu, pe *mouse* cu *şoricel* (cf. fr. *souris*, sp. *ratón* etc.) sau cu alt cuvânt, iar într-un caz precum acela al lui *gay*, *homosexual* sau *homo*, care circulă paralel, nu prea au şanse să-l înlocuiască, fiind percepute ca peiorative şi deci „politically" incorecte şi evitate de minoritatea respectivă. Nu trebuie uitat că sunt propuneri de termeni care reuşesc sau numai par a fi reuşit şi altele care nu reuşesc, fără a exista totdeauna o explicaţie – cf. cazul, citat până la saturaţie, al „neaoşului" fr. *baladeur*, care, în cele din urmă, n-a rezistat în faţa anglicismului *walkman* (marcă înregistrată), care a intrat şi în limba română, unde ar fi greu de imaginat că l-am putea înlocui cu o formaţie de genul *plimbăreţ* (care ar aduce aminte de vremea unor formaţii mult ironizate, de tipul *gâtlegău*).

De altfel, utilizatorii nu au aşteptat ca DOOM-ul sau oricine altcineva să „autorizeze" folosirea unor termeni ca *a accesa, a ambiguiza* şi *a dezambiguiza* (de altfel pe deplin adaptate, ca orice verbe, şi având şi sprijinul unor întregi familii de cuvinte),

[4] Numite de unii critici *anglisme* sau chiar... *senisme* (nu de la *senil*, ci în loc de *xenisme*), ceea ce arată care este, uneori, nivelul... semidoct al mass-mediei.

BDD-A724 © 2005 Institutul de Filologie Română „A. Philippide"
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 01:55:12 UTC)

broker, dealer, item (adoptat de Ministerul Educaţiei în documentele sale oficiale şi pronunţat româneşte [item], cu unele ezitări în ce priveşte genul), *target* sau *trend*.

Oricât de anglofobe s-ar dovedi mai ales oficialităţile Franţei, majoritatea anglicismelor intrate în limba română figurează deja, de mai multă vreme, în dicţionarele limbii franceze: *baby-sitter*, *baby-sitting*, *best-seller*, *body*, *bodybuilding*, *by-pass*, *compact-disc*, *cutter*, *dance*, *dealer* (numai cu sensul „traficant de droguri"), *discount*, *fifty-fifty*, *gay*, *hip-hop*, *item*, *kit*, *knockdown*, *knockout*, *lobby*, *manager*, *meeting*, *pacemaker*, *penalty*, *poker*, *training*, *walkman* etc. (cf. *Le Nouveau Petit Robert* 2002).

Ceea ce ar putea fi făcut şi avem intenţia de a face în dicţionarele viitoare este a adăuga, la asemenea cuvinte, corespondentul românesc recomandabil, în speranţa că el se va impune – aşa cum se procedează pentru franceză, unde, în cazul termenilor de specialitate, este vorba chiar de recomandări oficiale (cf. *arrière-plan* pentru *background, ristourne*, respectiv *minimarge* pentru sensurile diferite ale lui *discount* etc.).

2.1.3. Dar în DOOM[2] nu s-au adăugat numai anglicisme, ci şi şi împrumuturi mai vechi *(adonis, autostopist, mental* etc.*)* sau mai recente de alte origini – italiană, latină, spaniolă (*et cetera, macho, paparazzo, parti-pris, pizza* – cu varianta adaptată morfologic *pizză* etc.)., cuvinte argotice sau familiare recente *(aurolac, mişţocar)* etc., cu menţiunile necesare privind statutul lor în limbă.

În ceea ce priveşte adjectivele referitoare la diferitele state independente, precum şi numele locuitorilor lor, am considerat potrivit să includem o singură formă, de exemplu *tonga**n*** de la *Tonga*, nu şi varianta *tonga**lez***, înregistrată în DOOM[1], ghidându-ne, în lipsa unor recomadări oficiale, după corespondentele din limbile de circulaţie internaţională

Faţă de DOOM[1], DOOM[2] include mai multe nume proprii, inclusiv din domeniul bisericesc, precum şi alţi termeni din această sferă, ocultată sub comunism. Nu am intenţionat în nici un chip să polemizăm cu Biserica Ortodoxă Română sau cu alte culte, care sunt libere să utilizeze ce variante cred de cuviinţă, ştiut fiind şi că limbajul ortodoxiei are un caracter arhaizant în raport cu limbajul curent. Astfel, am păstrat din DOOM[1] atât pe *a hirotoni*, cât şi pe *a hirotonisi*, cu bogate atestări, chiar dacă biserica îl preferă pe cel dintâi.

2.2. Aspecte ortografice

2.2.1. Scrierea *într-un cuvânt*, recomandată de DOOM[2], a lui *nicio*, *niciun, niciuna*, *niciunul* etc., care poate părea unora curioasă, va surprinde mai puţin pe aceia care îşi amintesc că s-a mai scris aşa în istoria limbii române literare, care se gândesc că şi *vreun, vreunul* se scriu într-un cuvânt şi mai ales care înţeleg principiul mai general pe care se bazează această falsă „inovaţie": scrierea într-un cuvânt a elementelor care s-au sudat, dobândind o valoare unică, în cazul de faţă de pronume sau adjectiv negativ („N-am *nicio* soră", „N-am *niciuna***"**), spre deosebire de îmbinările în care componentele îşi păstrează individualitatea, în cazul în speţă adverbul *nici* + articolul *o* (ca în „Nu e proastă şi nu e *nici o* persoană incultă") sau conjuncţia *nici* + numeralul *o* (ca în „N-am *nici o* soră, nici mai multe").

Mai mult sau mai puţin spontan, vorbitorii, chiar cei mai cultivaţi, ai limbii române literare aplicau de altfel acest principiu, scriind, de exemplu, aproape fără excepţie, deşi contrar DOOM[1], *odată* într-un cuvânt în locuţiunile *odată ce, odată cu* (în care primul

BDD-A724 © 2005 Institutul de Filologie Română „A. Philippide"
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 01:55:12 UTC)

element este adverbul *odată* şi nu articolul *o* + substantivul *dată* sau numeralul adverbial *o dată*, opus lui *de două* etc. *ori*), conformându-se, *avant la lettre*, recomandării pe care avea să o facă DOOM[2].

În schimb, nu ne-am decis, şi poate că nu am făcut bine, şi pentru recomandarea de a scrie într-un cuvânt, potrivit aceluiaşi principiu, şi pe *ceeace* (aşa cum s-a mai scris, de altfel, la un moment dat) – care nu se (mai) încadrează, în fapt, în seria lui *cel ce* etc. Şi la *întrucâtva,* considerat locuţiune, s-a păstrat scrierea în două cuvinte, ca în DOOM[1], deoarece se încadrează într-o serie asemănătoare care include prepoziţia *întru*: *întru cât* „în ce măsură”, *întru totul*, mai rar *întru nimic*, *întru târziu* sau *întru* + substantiv (învechit: *întru alinarea suferinţelor*).

DOOM[2] recomandă de asemenea, printre altele, scrierea într-un cuvânt, când este vorba de adverb sau conjuncţie, şi nu de o întreagă propoziţie, a lui *carevasăzică*.

2.2.2. Am introdus în DOOM[2] scrierea *cu cratimă* în cazul lui *bine-crescut, bine-crredincios, bine-cunoscut, bine-venit*, devenite adjective cu sens distinct de acela al sintagmelor corespunzătoare adverb + adjectiv, precum şi a lui *bun-rămas,* analog lui *rămas-bun* (scris cu cratimă şi în DOOM[1]). Un cunoscut prezentator TV punea în evidenţă într-o emisiune, drept inovaţia DOOM[2] care l-a interesat cel mai mult, scrierea lui *gândac-de-bucătărie* cu două cratime. Minimalizării noutăţii ediţiei a doua a DOOM prin limitarea ei la un astfel de exemplu, voit şocant, îi răspund acum prin aceea că, aşa cum se vede, noutăţile DOOM[2] sunt mult mai numeroase şi mai importante, dar că şi aceasta are semnificaţia ei, încadrându-se într-o întreagă serie, care cuprinde numele compuse de specii distincte de animale sau de plante (cu nume ştiinţifice diferite) sau de substanţe chimice, care este firesc să fie scrise toate, consecvent, cu cratimă, şi pentru care un exemplu mult mai „nobil” decât cel invocat ar fi fost *viţă-de-vie*, absent din DOOM[1].

Este evident că în asemenea cazuri, care privesc, în cele din urmă, o *convenţie* ortografică, chiar justificată, nu era indicat, spre deosebire de alte situaţii, să se indice două variante de scriere şi să se mai păstreze o fază de tranziţie, în care forma veche să rămână admisă alături de cea „nouă”.

2.2.3. Printre variantele ortografice (dar nu strict „literare libere”) menţionate de Gabriela Pană Dindelegan şi pe care le-am păstrat în DOOM[2] se numără şi grupurile prepoziţie + adverb scrise *fără, respectiv cu cratimă,* în funcţie de *tempoul* lent, respectiv rapid, al *vorbirii*: *de aici*/*de-aici, de apoi*/*de-apoi, de aproape*/*de-aproape* etc.

O altă decizie a DOOM[2] priveşte recomandarea numai a variantei (scrise şi pronunţate) fără *h-* a lui *eteroclit,* ca şi a lui *eterogen* şi *eterogenitate* – pe aceeaşi linie a renunţării, mai de mult, la *h-* în cuvinte ca *igienă, umor* etc.

2.2.4. Cât priveşte scrierea *împrumuturilor recente*, mai ales a *anglicismelor*, subliniez că este vorba de cuvinte cu circulaţie internaţională, recognoscibile, dacă se păstrează grafia originară, şi pentru străinii care citesc un text românesc, ca şi pentru românii care citesc un text într-o limbă străină de circulaţie.

Unele nu pun probleme majore de adaptare: *bestseller*, *broker* (există multe germanisme, mai ales, în care finala *-er* se pronunţă [ăr]), *compact-disc* (la care singura trăsătură neromânească este topica elementelor compusului), *hip-hop*, *kit*, *motto*, *poker*, *trend* – literele *k* şi *y*, ca şi *q* şi *w*, fiind recunoscute de multă vreme ca aparţinând

BDD-A724 © 2005 Institutul de Filologie Română „A. Philippide”
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 01:55:12 UTC)

alfabetului limbii române, astfel încât nimeni nu pune problema să scriem, de exemplu, ***chi****logram*, *d****e****n****di*** sau *spl****i****n* în loc de ***k****ilogram*, *d****a****n****dy***, *spl****ee****n*.

Amintesc şi faptul că principiul fonetic nu este singurul aflat la baza ortografiei româneşti, în care se respectă, când este cazul, şi principiul etimologic sau tradiţional-istoric, pe care l-am putea numi şi cultural (de pildă, scriam şi până acum *lady*, *quasar* etc., şi nu *ledi*, *cuasar*), astfel încât, cel puţin deocamdată, ar fi şocant să scriem, de exemplu, *ghei*, aşa cum pronunţăm, în loc de *gay*. A scrie termenul *site* fonetic, *sait*, ar şoca, chiar dacă nu există un cuvânt românesc identic. În multe cazuri, românizarea grafică ar crea noi omonimii: *kit – chit*, *cutter – cuter*, *motto* (la care am revenit) – *moto*. Pentru *mouse,* o soluţie ar fi fost, în principiu, să recomandăm grafia *maus* (ca în germană, care avea cuvântul), jocul de cărţi cu acelaşi nume, azi demodat, necreând, în acest caz, o omonimie insuportabilă, însă, cel puţin deocamdată, puţină lume ne-ar fi urmat.

Căci, dacă nu am făcut în DOOM[2] propuneri de românizare a unor anglicisme a fost şi pentru că în acest domeniu trebuie ţinut seama şi de mentalităţi, de specificul cultural al unei comunităţi, al unei epoci. În timp ce în franceză, a pronunţa cuvintele şi chiar numele proprii străine „à la française” este un fapt normal (cu prilejul Turului ciclist al Franţei, comentatorii numeau, de exemplu, echipa *Discovery channel* [discoveri şanel], ca şi cum ar fi avut vreo legătură cu creatoarea de modă Coco Chanel şi cu parfumurile care îi poartă numele), la noi este considerată o dovadă compromiţătoare de incultură a româniza asemenea cuvinte, în ultima vreme manifestându-se – chiar şi în limbajul cronicarilor sportivi, care nu sunt deloc atât de inculţi pe cât se crede uneori – tendinţa reetimologizării unor împrumuturi care păreau adaptate, cum este cazul variantei de scriere *penalty,* pe care am acceptat-o alături de *penalti*.

Astfel, încercările de adaptare (incorecte, de altfel, ca pronunţare) *cnocaut* şi *cnocdaun*, propuse de DOOM[1], au dat greş, nefiind acceptate în locul lui *knockout* şi *knockdown*. Chiar dacă scriem de mult *miting* şi nu *meeting,* actualele *agreement, training* se deosebesc încă şi grafic, nu numai semantic, de mai vechile *agrement* şi *training*. Am acceptat în DOOM[2] şi varianta *poker* [pokăr] alături de *pocher* [poker] şi pentru faptul că jocul mecanic diferă într-o anumită măsură de clasicul joc de cărţi.

Desigur, păstrarea grafiei originare (mai ales a anglicismelor) pune probleme de citire celor care nu le recunosc şi nu ştiu cum se pronunţă în limba de origine, dar acest lucru se poate învăţa, inclusiv prin consultarea dicţionarelor, iar odată cu progresul cunoaşterii limbii engleze şi al mondializării, această dificultate se reduce – nu mai suntem naţiunea de analfabeţi din anii care au favorizat proletcultismul.

2.2.5. În ce priveşte *terminologia creştină*, am introdus, printre altele, în dicţionar numele fiului lui Dumnezeu sub ambele grafii, *Isus/Iisus* (pronunţat cu un singur i, [isus]) şi *Hristos/Cristos*, precum şi abrevierile *î.H.* şi *d.H.*, fără a intra în detalii privind condiţiile utilizării lor; de asemenea, pentru textele laice pentru care normăm recomandăm în continuare să se scrie *preasfinţit* într-un cuvânt, pentru că *prea* este prefix, ceea ce nu împiedică Biserica Ortodoxă Română să îl scrie sub ce variantă doreşte. Dealtfel, în secţiunea introductivă a DOOM[2], *Principalele norme ortografice, ortoepice şi morfologice ale limbii române*, am arătat că între limbajul bisericesc şi cel laic pot exista diferenţe, astfel încît, în cel dintâi se pot scrie cu literă mare la iniţială unele cuvinte care în limbajul laic apar cu literă mică.

BDD-A724 © 2005 Institutul de Filologie Română „A. Philippide”
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 01:55:12 UTC)

2.2.6. O altă inovație a DOOM[2] constă în scrierea cu literă mare la inițială și a posesivelor din componența *locuțiunilor pronominale de politețe* (*Domnia Sa, Eminența Sa* etc.), pentru ca reverența să nu fie numai parțială.

2.2.7. Cât privește scrierea cu *â*, credem că unii au înțeles greșit că ar fi oportună acum reluarea problemei: fie că o considerăm discutabilă, fie că nu, nu avem nevoie de „schimbarea schimbării" și putem respecta cu toții această, în fond, convenție. Pedagogic, s-a dovedit că nu a fost și nu este deloc greu pentru copii să învețe noua ortografie (veche, acum, de peste un deceniu), inclusiv scrierea *și pronunțarea* [sunt]. Nu este nevoie să se folosească pentru elevi formularea din *Hotărârea Academiei* privind „poziția mediană" a lui *â*, li se poate spune – cum li se și spune – că este vorba de *â* în „interiorul" sau „înăuntrul" cuvintelor.

Tot *â*, și nu *î*, ca până în 1993, trebuie folosit și în redarea în limba română a cuvintelor și numelor proprii din limbi scrise cu alte alfabete sau sisteme de scriere, de exemplu din *rusă*: *bâlină, Saltâkov-Şcedrin* etc., pentru care nu există nicio rațiune de a le scrie în limba română cu *î*, cum recomanda, *et pour cause*, vechiul DOOM, și cum s-a procedat, dintr-o înțelegere greșită, în recentul *Mic dicționar enciclopedic*.

2.2.8. Este o chestiune de bun-simț a spune că ortografia românească nu are nevoie de încă o revoluție și nici măcar de o reformă care ar reintroduce folosirea pe scară largă a accentelor sau a apostrofului (utilizate, în anumite condiții, și conform DOOM[2]), pentru a nu mai vorbi de trecerea/revenirea la scrierea cu literă mare la inițială, ca în engleză, a numelor zilelor săptămânii și ale lunilor ori, ca în engleză și franceză, a numelor de popoare, eventual și de limbi etc. Acestea n-au nimic a face nici cu muzicalitatea limbii române, nici cu editarea de către adevărații filologi a operei lui Eminescu și a celorlalți clasici, invocate recent în sprijinul reînlocuirii cratimei cu apostroful (Georgescu 2005: 18-19).

2.3. Aspecte ortoepice

Aspectele, în general mai puțin numeroase, din domeniul ortoepiei se referă mai ales la *accentuare*, cu privire la care menționez aici numai păstrarea unei singure variante, ca ***a**ripă*, *av**a**rie*, *reg**i**zor*, dar admiterea și a variantelor *ac**a**tist*, ***a**ntic*, *ging**a**ș*, *jil**a**v*, *pen**u**rie*, *tr**a**fic*, unele chiar, actualmente, preferate (față de *acat**i**st, ant**i**c, penur**i**e, traf**i**c*), sau modificarea locului accentului la *cr**a**ter*, dar și păstrarea variantelor accentuale la *an**o**st/**a**nost*, istorismul *hatm**a**n/h**a**tman* (cu inversarea ordinii de preferință), ***i**ntim/int**i**m* sau *prof**e**sor/profes**o**r*. Ezitările în ce privește locul accentului nu sunt supărătoare la asemenea cuvinte, în timp ce trebuie excluse la perechile de cuvinte diferite precum *comp**a**nie* și *compan**i**e*, *moz**a**ic* și *moza**i**c* etc., care au sensuri diferite, precum și la un cuvânt ca *but**e**lie*, la care accentuarea *butel**i**e* este percepută ca „incultă". Dintre variantele fonetice menționate de Gabriela Pană Dindelegan, am păstrat ambele variante la cuvântul popular și familiar, cu sugestii imitative, ***ch**iorăi/**gh**iorăi,* precum și la *mănăstire/mânăstire* (cu dubla adaptare a vocalei originare).

2.4. Aspecte morfologice

2.4.1.1. La *substantive*, unele dintre intervențiile de natură gramaticală au privit genul (și deci și forma și flexiunea) unor cuvinte ca *acciză*, *foarfecă*, devenite în DOOM[2], față de DOOM[1], din neutre – feminine (în loc de *un acciz*; *un foarfece – două foarfece*) sau *cleşte,* devenit numai masculin: *un cleşte – doi cleşti* și nu și neutru *două cleşte!*

BDD-A724 © 2005 Institutul de Filologie Română „A. Philippide"
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 01:55:12 UTC)

2.4.1.2. Dintre variantele morfologice menţionate de Gabriela Pană Dindelegan, am păstrat ambele forme de gen şi de plural *ghion**ți**/ghion**turi*** şi cele două variante de plural neutru *esofag**e**/esofag**uri*** şi *hamac**e**/hamac**uri***, între care alegerea ar fi fost arbitrară, deoarece nu am putut detecta o preferinţă; la alte substantive neutre am renunţat însă la dubla normare, păstrând numai plurale ca *avatar**uri***, *brizbiz**uri***, *tăvălug**uri***.

2.4.1.3. Cea mai mare emoţie par a o produce formele de plural în *-i* ale unor substantive feminine pe care le-am acceptat ca forme unice (*gagic**i***, *gogoş**i***, *ţăr**ănci***, *ţig**ănci*** în locul învechitelor *gagic**e***, *gogoaş**e***, *ţăr**ance***, *ţig**ance***) sau numai ca variante (*coper**ți***, *găluş**ti*** alături de *coper**te***, *găluş**te***, pe lângă care am fi putut accepta, eventual, şi pe *mon**ede**/mon**ezi***).

Nu prea înţeleg de ce, din această categorie, cele mai înfocate pasiuni stârnesc variantele de plural ale numelor de fructe de tipul *căpşun**i**/căpşun**e*** sau *cireş**i**/cireş**e***, motivul invocat fiind acela că pluralele în *-i* se confundă în acest caz pentru numele fructului şi al pomului/plantei. Nu trebuie uitat că multe substantive feminine au urmat aceeaşi cale, de trecere de la pluralul în *-e* la cel în *-i* (*boli*, *roţi*, *şcoli*), formele în *-e* păstrându-se numai în expresii pietrificate, precum şi faptul că la multe alte nume de fructe, pluralul este acelaşi ca al numelui pomului: *gutui*, *lămâi*, *piersici*. În limbile moderne, încadrarea formală a cuvintelor a înlocuit viziunea antropomorfă a anticilor (de altfel, pentru latini, erau de genul feminin numele de pomi roditori).

2.4.1.4. În ce priveşte numele sărbătorii *Paşte*, DOOM[2] recomandă ca formă de bază la singular *Paş**te*** (cf. urarea *Paşte fericit!*), cu forma *Paş**ti*** numai la plural (*Am petrecut doi Paşti la aceeaşi mănăstire*; *Petrec totdeauna sfintele Paşti la aceeaşi mănăstire*).

2.4.1.5. În ceea ce priveşte mult discutatul *mass-media*, pentru care s-a reuşit să se impună evitarea, în general, a pleonasmului *mijloace mass-media,* am acceptat – pe linia trecerii unor plurale neutre latineşti la feminin singular în limba română –, folosirea sa ca feminin singular (*mass-media românească*), cu flexiunea corespunzătoare: genitiv-dativ singular *mass-mediei româneşti*.

2.4.2. La *verbe*, dintre perechile de variante menţionate de Gabriela Pană Dindelegan, am optat pentru una singură în ce priveşte încadrarea la conjugarea I (*a dator**a***) sau a IV-a (*a împătur**i,** a scrijel**i***) a unor verbe, cu consecinţe asupra modului de flexiune, precum şi pentru modalitatea de flexiune fără sufixul *-ez* la verbele de conjugarea I *a evapora*, *a ignora*, *a înfiripa*, *a îndruma* (dar *decernează* şi nu şi varianta *decernă*, pentru *a decerna*) şi fără sufixul *-esc* la verbul de conjugarea a IV-a *a dăinui* (ca şi la *a absolvi*).

La verbul *a continua* am recomandat, pentru persoana I singular a indicativului şi conjunctivului prezent, numai forma *continui*, nu şi varianta, întreţinută cu greu şi artificial, *continuu*, iar la *a mirosi* am înlocuit dezacordul *ei miroase*, recomandat de DOOM[1], cu *ei miros*.

3. În concluzie, deşi idealul ar fi să se ajungă în fiecare caz în parte la o normă unică, în limba română literară vor continua să coexiste, cel puţin pentru o vreme, mai multe „norme”, în general câte două variante, dintre care una preferată şi cu şanse probabile de a se generaliza şi a se impune.

BDD-A724 © 2005 Institutul de Filologie Română „A. Philippide”
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 01:55:12 UTC)

Bibliografie

* * *, *Dicţionarul explicativ al limbii române* (DEX), ediţia a II-a, Bucureşti, Editura Univers Enciclopedic, 1996.

* * *, *Dicţionarul limbii române*, *A-B, C, D-de, F-I, J-Lojniţă* (DA), Bucureşti, Librăriile Socec & Comp. şi C. Sfetea, Tipografia ziarului „Universul", Monitorul oficial şi Imprimeriile Statului, Imprimeria Naţională, 1913-1949.

* * *, *Dicţionarul limbii române*, serie nouă, *M-U, V-veni, Venial-vizurină, Z* (DLR), Bucureşti, Editura Academiei, 1965-2000.

* * *, *Dicţionarul ortografic, ortoepic şi morfologic al limbii române* (DOOM[1]), redactor responsabil: Mioara Avram, redactor responsabil adjunct: Laura Vasiliu, autori: Mioara Avram, Elena Carabulea, Fulvia Ciobanu, Finuţa Hasan, Magdalena Popescu-Marin, Marina Rădulescu, I. Rizescu, Laura Vasiliu, Bucureşti, Editura Academiei, 1982.

* * *, *Dicţionarul ortografic, ortoepic şi morfologic al limbii române* (DOOM[2]), ediţia a II-a revăzută şi adăugită, coordonator: Ioana Vintilă-Rădulescu, autori: Cristiana Aranghelovici, Jana Balaccciu Matei, Marina Rădulescu Sala, Ioana Vintilă-Rădulescu, Bucureşti, Editura Univers Enciclopedic, 2005.

* * *, *Mic dicţionar enciclopedic*, Bucureşti, Editura Univers Enciclopedic, 2005.

* * *, *Le Nouveau Petit Robert. Dictionnaire analogique et alphabétique de la langue française*, nouvelle édition du *Petit Robert* de Paul Robert; texte remanié et amplifié sous la direction de Josette Rey-Debove et Alain Rey, Paris, Dictionnaires Le Robert, 2002.

Avram, Mioara, *Gramatica pentru toţi*, ediţia a II-a revăzută şi adăugită, Bucureşti, Humanitas, 1997.

Avram, Mioara, *Cuvintele limbii române între corect şi incorect*, Bucureşti-Chişinău, Editura Cartier, 2001.

Bidu-Vrănceanu, Angela et alii, *Dicţionar de ştiinţe ale limbii*, ediţia a II-a, Bucureşti, Editura Nemira, 2001.

Georgescu, N., „A treia limbă română", în „România literară" nr. 17/4-10 mai 2005, p. 18-19.

Guţu-Romalo, Valeria, *Corectitudine şi greşeală. Limba română azi*, versiune nouă, Bucureşti, Editura Humanitas Educaţional, 2001.

La norme et les normes dans la tradition philologique roumaine

L'article traite de l'opportunité de l'adoption d'une norme littéraire unique ou d'une norme plurielle, se fondant sur des exemples tirés de la seconde édition du «Dictionnaire d'orthographe, de prononciation et de morphologie de la langue roumaine». L'auteur aboutit à la conclusion que, bien que l'idéal serait de tendre dans chaque cas, dans la mesure du possible, vers une norme unique, compte tenu de la situation spécifique du roumain, dans certains cas la pluralité des normes s'impose toujours, du moins pour le moment.

Institutul de Lingvistică „Iorgu Iordan – Alexandru Rosetti", Bucureşti
România

BDD-A724 © 2005 Institutul de Filologie Română „A. Philippide"
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 01:55:12 UTC)